

Torneula

Capolat

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Zona de Capolat.
Emplaçament Situada a la zona central del Morral de Sant Salvador.
Alçada: 1178

Coordenades:

Latitud: 42.06756
Longitud: 1.77656
UTM Est (X): 398784
UTM Nord (Y): 4658001

Classificació

Número de fitxa 08045 - 211
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII / XIX / XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08044A009000210000SJ

Fitxes associades:

[Sant Salvador](#)
[Pallissa Nova de Torneula](#)
[Femer de Torneula](#)
[Bòfia de Sant Salvador](#)

Autoria de la fitxa Rosa Soler Acedo - Societat d'Arqueologia del Berguedà.
Data de registre de la fitxa: dj., 21/04/2022 - 19:18

Descripció

Casa de planta rectangular amb planta baixa, planta pis i golfes. Mostra una estructura de quatre cossos paral·lels amb una ampliació adossada al mur nord. Els murs de l'estructura original són fets amb carreus desbastats de pedra sorrenca de mides similars amb una disposició força regular junt amb algunes pedres irregulars de diferents dimensions. Les cantoneres són desbastades i de mida similar a la resta del parament. L'ampliació adossada a la banda de ponent i la del nord mostren murs fets amb pedres irregulars, i les cantoneres són més grans i més ben tallades. La coberta és a dos vessants i el carener està orientat de nord-est a sud-oest, paral·lel a la façana principal.

Al mur sud de la planta baixa hi ha la porta original feta amb llinda de fusta i muntants de pedra desbastada amb doella esbiaixada. Al costat est hi ha una petita finestreta probablement original, a ponent una altra de modificada i una al cos afegit del segle XIX. A nivell del primer pis les finestres del cos del segle XVII mostren muntants de pedra treballada i llinda de fusta, mentre que a l'afegit de ponent es conserva un finestra de llinda i muntants de pedra treballada. La resta estan modificades amb maó massís. A les golfes són petites i no presenten cap tret específic.

Observacions:

A l'interior de la casa, a la planta baixa, es conserva un forn del segle XIX, constituït per una boca en arc de mig punt i amplit rectangular, feta amb blocs monolítics, i una caixa de planta circular, coberta amb cúpula de pedra coronada amb maons i fragments de teula posats en vertical. També una trumfera del segle XIX, un espai de planta rectangular cobert per una falsa cúpula construïda per l'aproximació de filades de llosetes. Al punt central de la cúpula hi ha un orifici que servia per introduir els trumfos. A la Planta pis es conserva fornícula rectangular, proveïda de fogons de pedra dels segles XVII-XVIII, tancats per una portella de fusta amb cendrer a la part inferior. La portella està dividida amb quatre quarterons, dels quals els superiors són llisos i els inferiors en reixeta. També hi ha una pica dels segles XIX-XX de planta arrodonida, excavada en un bloc monolític de pedra. La pica desaigua vers la finestra per mitjà d'un regueró. A la seva esquerra, hi ha un petit replà que servia per contenir l'aiguamanil.

A la banda nord-est de l'exterior de la casa hi ha la pallissa nova. Les restes de la pallissa vella es poden veure a pocs metres a l'est de la casa i al sud, el femer i la bassa.

Història

El mas Torneula surt esmentat en la documentació consultada des del 1431, quan era habitada per Andreu de Torneula. Al 1502, durant el fogatge del ducat de Cardona, Torneula era un mas de Capolat. Des del 1837 la masoveria de Torneula pertany a la família de Pere Barniol. El topònim Torneula, en origen, es corresponia amb la casa de Sant Salvador, la qual posteriorment sembla que s'abandonà i es construí la nova casa de Torneula, tot adoptant-ne el nom. Així, amb posterioritat, l'antiga va adoptar el nom de Sant Salvador.

A nivell arquitectònic, al segle XVII la casa estava formada per una estructura de planta basilical amb els tres cossos paral·lels perpendiculars a la façana principal. El central és més ample que els altres. El cos de llevant estaria destinat al bestiar, s'hi conserven menjadores. En el cos central, al qual obre la porta original d'accés a la casa, hi ha l'escala adossada a l'angle sud-oest, de dos trams, amb graons de pedra (no sembla l'original), a més d'una menjadora adossada al mur nord. L'ala de ponent està dividida en dos espais per un

mur, a l'espai septentrional hi ha el pastador amb el forn de pa, el qual originàriament estaria en el mateix lloc on actualment hi ha una trumfera. A l'espai meridional, junt amb la resta d'espais de la planta baixa, estan destinats al bestiar, hi s'hi poden veure menjadores i forats per les ponedores.

En el cos central de la planta pis hi ha la gran sala amb els fogons al mur de llevant i la pica a l'angle sud-est. La llar de foc probablement estava adossada al mur nord. Els cossos laterals estan destinats a habitacions, dues a cada banda.

Possiblement al segle XIX s'adapta el cos del forn com a trumfera i se'n construeix un altre adossat al mur de ponent. A finals d'aquest segle també s'amplia la casa cap a ponent. A la planta baixa el nou cos del forn queda integrat dins l'estructura i la resta de l'espai es destina al bestiar. A la planta pis s'hi creen més habitacions, amb accés des de la sala a través d'un passadís i una comuna en el seu extrem. A planta baixa, l'espai existent entre el mur nord i el marge es compartimenta i probablement es dedica a estable amb accés des de l'exterior. Uns metres cap a l'est de la casa es troben les restes d'una gran pallissa, formada per dos espais diferenciats, la qual sembla datar d'aquest període.

A inicis del segle XX es va construir un femer cobert amb volta de pedra situat al sud de la casa i un paller nou a pocs metres al nord-est. També al llarg d'aquest segle es va ampliar la casa cap el nord, amb la construcció d'un annex en el qual hi ha la llar de foc i l'actual accés a nivell de la planta pis. Adossada al mur nord hi ha una cisterna del mateix període encabida en l'estable construït en el segle anterior.

Bibliografia

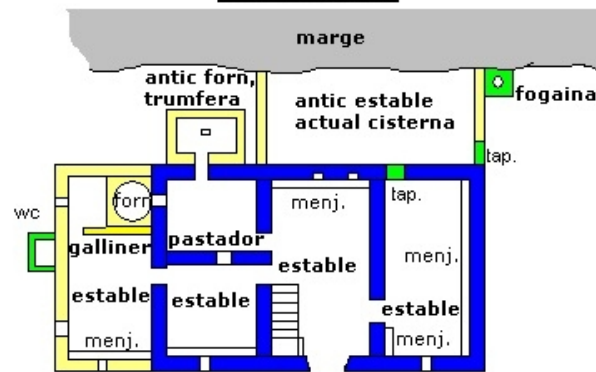
CASACUBERTA, A., CUNILL, J., SÁNCHEZ, J. (2022). Història dels masos del Municipi de Capolat. Inèdit.

CUNILL, Jaume (2020). Els primers cognoms del Berguedà. Inèdit

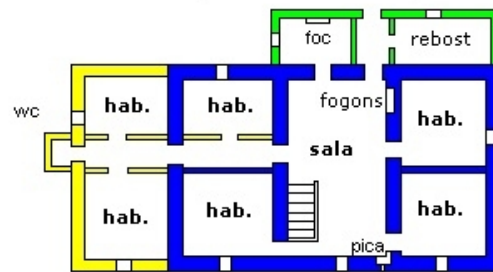
SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ (2004). Inventari i Catalogació del Patrimoni Cultural moble i immoble del Municipi de Capolat. Inèdit

Planta baixa

Primera planta

- segle XVII
- segle XIX
- segle XX

